

6.05.2013

București

COLEGIUL PSIHOLOGILOR DIN ROMÂNIA SECRETARIATUL COMITETULUI DIRECTOR		
INTRARE	Nr.	1475
IESIRE		
Ziua	Luna	Anul
06	05	2013

Catre Colegiul Psihologilor
din România.

În atenția D-voastră Președinte
Dr. Prof. Univ. Ion Șafinor.

Stimate D-voastră Președinte al Colegiului
Psihologilor din România, Dr. Prof. Univ.
Ion Șafinor, în consecința absenței unui
răspuns scris sau atitudinal în RAPORT
cu solicitările scrise prin email la adresa
oficială existentă pe pagina "alegeri.cps"
referitor la "Hotărârea 3 din 27 septembrie
2013 a Colegiului Psihologilor din România"
elaborată de către Președintele Mihai Autei
și echipa REVIM cu solicitarea de AMENDAR
a textelor existente în "Hotărârea 3 din
2013 a Colegiului Psihologilor din România",
texte care au impact negativ asupra:

1. pacienților spitalizați în Spitalele de Stat
Secții cu paturi din România, care au
afectată SĂNĂTATEA MINTALĂ.

2. DREPTULUI de a profes, parafa și munci al
psihologilor cu specialitatea psihologie clinică
care au câștigat concursuri de angajare în
Spitalele de Stat, Secții cu paturi din
România.

Conform Art. 6, b) și a) psihologii pot și
și desfășoare activitatea în sector public
sau în sector privat.

În contextul Sedinței din Parlament din
data de 23 Aprilie 2019 CLARIFICĂRILE
aduse prin prezenta și Contribuția D-ului
Președinte al Comisiei pentru SĂNĂTATE și
FAMILIE, Conf. Dr. Univ. Corneliu Florin
Buciu, au EVIDENȚIAT în percepția mea
prioritatea AMENDĂRII Hotărârii 3 din 2013,
27 septembrie, a Colegiului Psihologilor din
România.

Deoarece în Ședința de la Colegiul Psihologilor din România, din data de 29 Aprilie 2013, ulterioară Ședinței din 23 Aprilie 2013 din Parlamentul României, unde ați fost prezent, nu a fost propusă AMENDAREA Hotărârii 3 din 27 septembrie 2013 a Colegiului Psihologilor din România, mă aflu în situația de a fi MOTIVATA să vă scriu, cu rugămintea de a primi un răspuns scris și clar referitor la solicitarea de AMENDARE a Hotărârii 3/2013 a CPR.

Cu mulțumiri,
psiholog cu specialitatea psihologie clinică,
angajată în Spitalul de Stat, Secție cu
paturi, Clinică Universitară UMF, aflată în
afară conflictului de interese sector public -
sector privat,

Roman Nicoleta - Maria.

adresă contact: email: maria.nicoleta84@gmail.com
Tel. 072 80 555 44.

ANEXE:

ANEXA 1. Hotărârea 3 din 27 septembrie
a Colegiului Psihologilor din
România.

ANEXA 2. Constituția României.

Art. 16. Egalitatea în drepturi

Art. 41. Munca și protecția societății a
muncii.

Art. 44. Dreptul de proprietate privată

Art. 50. Protecția persoanelor cu
handicap.

ANEXA 3. Cartea drepturilor fundamentale
a Uniunii Europene

Art. 17. (2). - referitor la PARATA
Dreptul de a PARATA.

ANEXA 4. Legea 46/2003, legea drepturilor
Pacientului.

ANEXA 1

HOTĂRÂRE nr. 3 din 27 septembrie 2013 privind evidența profesională a psihologilor cu drept de liberă practică

EMITENT • COLEGIUL PSIHOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 654 din 24 octombrie 2013

Având în vedere dispozițiile art. 24 lit. b) din Legea nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, în temeiul dispozițiilor art. 51 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 788/2005, cu completările ulterioare, Comitetul director al Colegiului Psihologilor din România hotărăște:

Capitolul I Dispoziții generale

Articolul 1(1) Evidența profesională a psihologilor cu drept de liberă practică, denumiți în continuare psihologi, se realizează printr-un sistem mixt de evidență, prin utilizarea registrelor profesionale, realizate potrivit anexelor nr. 1-3, și a etichetelor de tip timbru, denumite în continuare timbre profesionale, realizate potrivit anexei nr. 4.

(2) Registrele și timbrele profesionale nu pot fi înstrăinate de către psihologi în niciun fel și nu pot fi lăsate în paza juridică a altor persoane.

(3) Evidența și securizarea activității profesionale a psihologilor este obligatorie, în condițiile stabilite de către Colegiul Psihologilor din România, denumit în continuare Colegiu.

(4) Actele profesionale materiale, contractele de prestări de servicii psihologice și corespondența psihologilor se semnează de către aceștia și se certifică prin utilizarea parafelor profesionale și a ștampilelor formelor independente de exercitare a profesiei de psiholog.

Capitolul II Registrele profesionale

Articolul 2(1) Psihologii care își exercită profesia prin formele independente prevăzute în Legea nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, denumită în continuare lege, sunt obligați să realizeze și să organizeze următoarele registre profesionale:

a) registrul de evidență a actelor profesionale, realizat în mod obligatoriu atât pe suport hârtie, cât și pe suport electronic, prevăzut în anexa nr. 1;

b) registrul de evidență a contractelor de prestări de servicii psihologice, prevăzut în anexa nr. 2;

c) registrul general de evidență a corespondenței profesionale, prevăzut în anexa nr. 3.

(2) Documentul specificat la alin. (1) lit. a) este obligatoriu pentru toate formele de exercitare a profesiei, întocmindu-se într-un termen de maximum 30 de zile de la data înființării formei de exercitare a profesiei.

(3) Documentul specificat la alin. (1) lit. a) se realizează și se organizează zilnic, indiferent dacă psihologul are statut de titular sau de angajat în cadrul unei forme de exercitare a profesiei, pentru toate actele profesionale realizate.

(4) La data finalizării

ANEXA 1.

activității profesionale, documentul prevăzut la alin. (1) lit. a) se închide și se arhivează în cadrul formei de exercitare a profesiei de psiholog, unde a fost realizată activitatea profesională, psihologul obținând în mod obligatoriu o dovadă privind închiderea registrelor, cu menționarea numărului de înregistrări de la data începerii și până la data încetării activității profesionale.(5) Registrele profesionale se păstrează de către psihologii titulari la sediile formelor independente de exercitare a profesiei și se prezintă în mod obligatoriu în vederea controlului profesional, cu respectarea principiului confidențialității de către psihologii cu atribuții de control profesional.(6) Registrele profesionale prevăzute la alin. (1) se imprimă pe suport hârtie potrivit modelelor publicate pe site-ul www.copsi.ro, cărțile fiind numerotate și securizate prin aplicarea parafei sau ștampilei, precum și a semnăturii psihologilor care le întocmesc, pe ultima filă a acestora.**Articolul 3(1)** Activitățile psihologice furnizate de către psihologii salariați/numiți în funcție pentru personalul instituției angajatoare sau pentru persoanele instituționalizate la entitatea angajatoare sunt evidențiate în registrul profesional prevăzut la art. 2 alin. (1) lit. a), cu respectarea standardelor de calitate în serviciile psihologice referitoare la normele de examinare psihologică. Actele emise în baza acestor activități psihologice nu sunt supuse obligației timbrării profesionale, acestea având regim de uz intern. **Psihologii salariați/numiți în funcție nu pot furniza servicii psihologice către terți,** ca urmare a calității ce reiese din raporturile individuale de muncă/de serviciu cu entitățile angajatoare, altele decât cele care au calitatea de furnizori de servicii psihologice.(2) Activitățile de consiliere psihologică, inclusiv consiliere logopedică, și de psihoterapie se evidențiază numai prin înscriere în registrele profesionale.**Articolul 4(1)** Registrele profesionale prevăzute la art. 2 alin. (1) se realizează pe suport hârtie, de dimensiunea standardizată A4, format landscape, având paginile numerotate în ordine crescătoare, legate în cărți de 100 sau 200 de file.(2) Registrele profesionale prevăzute la art. 2 alin. (1), printate după modelele prezentate pe site-ul www.copsi.ro, se numerotează și se leagă de către psihologi, urmând ca pe ultima filă, pe verso, să fie înscrise numărul de pagini și data numerotării fiecărui registru profesional.(3) În domeniul apărării și siguranței naționale registrul de evidență al actelor profesionale, utilizat de către psihologii salariați/numiți în funcție, se întocmește potrivit modelelor aprobate de instituțiile angajatoare.(4) Registrele profesionale organizate de către psihologi sau de către formele independente de exercitare a profesiei până la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri se închid până la sfârșitul zilei de 31 octombrie 2013, fiind înscrisă mențiunea "ÎNCHIS" după ultima rubrică completată, nemaifiind posibilă continuarea evidenței. Registrele profesionale organizate în condițiile prezentei hotărâri se deschid cu numărul 1A, până la sfârșitul anului curent, fără a continua numerotarea din registrele profesionale realizate anterior intrării în vigoare a prezentei hotărâri.(5) Registrele profesionale se organizează anual, chiar dacă sunt constituite din una sau mai multe cărți, indiferent de numărul de pagini al acestora, potrivit alin. (1).(6)

ANEXA 1.

Registrele profesionale prevăzute la art. 2 alin. (1) se păstrează și se arhivează de către psihologi în condițiile prevăzute la art. 47 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 788/2005, cu completările ulterioare, denumite în continuare norme.

Capitolul III Timbrele profesionale

Articolul 5(1) Actele profesionale emise de către psihologi sunt înregistrate în registrele profesionale și se securizează prin aplicarea în mod obligatoriu a timbrelor profesionale.(2) Prin acte profesionale se înțelege toate actele emise de către psiholog, ca rezultat al activității sale profesionale, în următoarele forme: aviz psihologic, raport de evaluare psihologică, raport de expertiză psihologică sau alte acte materiale prin care se emit concluziile evaluărilor psihologice.(3) Actele profesionale prevăzute la alin. (2) sunt valabile numai în condiții de securizare, respectiv prin lipirea unui timbru profesional, în partea dreaptă a actului profesional emis, deasupra căruia se aplică în mod obligatoriu, prin imprimare, ștampila formei independente de exercitare a profesiei.(4) Timbrul profesional care a fost utilizat pentru un act profesional emis nu mai poate fi folosit pentru un alt act profesional. Utilizarea repetată a unui timbru profesional constituie abatere disciplinară.

Articolul 6(1) Seria și numărul de pe timbrul profesional aplicat pe actul emis de către furnizorul de servicii psihologice se înregistrează în mod obligatoriu, în ordinea emiterii, cronologic, în registrele profesionale prevăzute la art. 2 alin. (1) lit. a). În cazul în care timbrul profesional are matcă, conținând serie și număr, aceasta se lipește în registrul profesional prevăzut la art. 2 alin. (1) lit. a).(2) Actele profesionale sunt securizate prin aplicarea timbrelor profesionale, conținând marca "Colegiul Psihologilor din România", realizată potrivit anexei nr. 4.

Articolul 7(1) Timbrele profesionale se distribuie către psihologi doar de către Colegiu, în baza unui sistem de comandă și expediție, coordonat de un birou unic din cadrul Departamentului juridic și de comunicare, prin intermediul filialelor teritoriale.(2) Timbrele profesionale se comandă de către fiecare psiholog care își exercită profesia printr-o formă independentă de exercitare a profesiei printr-un sistem electronic on-line, administrat de către Colegiu.(3) Timbrele profesionale se pot comanda înainte de începutul lunii în care urmează să fie utilizate, în condițiile stabilite de către Colegiu.(4) Comercializarea timbrelor profesionale de către alte persoane decât cele autorizate de Colegiu și utilizarea acestora în alte scopuri decât pentru emiterea actelor profesionale sunt interzise. Fapta psihologului care înstrăinează în orice fel timbrele profesionale constituie abatere disciplinară.(5) Responsabilitatea pentru achiziția, utilizarea/neutilizarea timbrelor profesionale, respectiv pentru evidența profesională este în sarcina psihologului care a prestat serviciile psihologice și care a emis actul profesional, sub parafa și semnătura personală.(6) Contravaloarea cheltuielilor privind achiziția timbrelor profesionale pentru angajați cade în sarcina formelor independente de exercitare a profesiei, în

ANEXA 1, (1)

raport cu norma de muncă. **Articolul 8(1)** Timbrele profesionale se comandă și se achiziționează numai de către titulari sau psihologi angajați ai formelor independente de exercitare a profesiei de psiholog, certificate de către Colegiu și active din punct de vedere fiscal. (2) Achiziționarea timbrelor profesionale se realizează potrivit necesarului formei independente de exercitare a profesiei, raportat la timpul de muncă al titularului sau angajatului, fără a putea depăși numărul de maximum 48 de ore/săptămână, potrivit Codului muncii. (3) Norma medie a actelor profesionale emise zilnic de către un psiholog este de 8 (opt), raportate la orele de muncă, fără a putea depăși un număr de maximum 48 de ore/săptămână, în condițiile legislației muncii. (4) Numărul minim sau maxim de timbre profesionale ce poate fi comandat se stabilește prin dispoziție a președintelui Colegiului. (5) Psihologii pot comanda în fiecare lună un număr de timbre profesionale pentru o perioadă de cel mult o lună calendaristică, raportat la norma de muncă. Timbrele profesionale achiziționate, care nu au fost utilizate în anul curent, nu mai pot fi utilizate în anul următor, psihologii fiind obligați să efectueze o comandă în funcție de necesarul previzionat. (6) Timbrele profesionale care nu se utilizează în anul curent se arhivează de către psihologii care le-au achiziționat, fiind interzisă distrugerea sau înstrăinarea acestora. **Capitolul IV Dispoziții tranzitorii și finale** **Articolul 9(1)** În cazul neutilizării timbrelor profesionale în luna curentă, acestea pot fi utilizate și în perioada următoare, până la sfârșitul anului curent, cu respectarea condițiilor de înregistrare prevăzute în prezenta hotărâre. (2) Emiterea de către psihologi a actelor profesionale fără aplicarea timbrelor profesionale, fără aplicarea parafei profesionale a psihologului examinator și fără aplicarea ștampilei formei independente de exercitare a profesiei constituie abatere disciplinară. (3) Neînregistrarea actelor profesionale, a seriei și a numărului înscris pe timbrul profesional sau fără a se aplica matca timbrului profesional în registrul prevăzut la art. 2 alin. (1) lit. a) constituie abatere disciplinară. (4) Cheltuielile pentru achiziția registrelor profesionale prevăzute la art. 2 alin. (1) și a timbrelor profesionale reprezintă cheltuieli cu achiziția materialelor consumabile pentru exercitarea profesiei, deductibile fiscal în condițiile legislației specifice. (5) Sistemul electronic de comandă a timbrelor profesionale, prețul de achiziție, sistemul de arondare pentru expedierea și ridicarea comenzilor, precum și actele de punere în aplicare și de detaliere a prezentei hotărâri privind evidența profesională a psihologilor se aprobă prin dispoziția președintelui Colegiului. (6) Dispozițiile art. 8 privind normarea profesională pot fi detaliate în condițiile specialității profesionale, potrivit hotărârii Comitetului director privind aprobarea standardelor de calitate în serviciile psihologice, pe baza propunerilor comisiilor aplicative, până la data de 15 decembrie 2013. Până la data de 1 iulie 2014 Comitetul director aprobă ghidurile de bune practici în specialitățile profesionale. **Articolul 10(1)** De la data de 1 noiembrie 2013, evidența actelor profesionale prin registrele profesionale se realizează potrivit procedurilor și condițiilor prevăzute în prezenta hotărâre, utilizarea timbrelor profesionale fiind

ANEXA 1.

obligatorie începând cu data de 1 ianuarie 2014. Timbrele profesionale ce urmează a fi utilizate în luna ianuarie a anului 2014 pot fi comandate de către psihologi începând cu data de 18 noiembrie 2013.(2) Până la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, Colegiul informează instituțiile publice și alte entități interesate cu privire la noile condiții privind evidența și securizarea actelor profesionale ale psihologilor.(3) Nerespectarea dispozițiilor prezentei hotărâri, cu privire la evidența profesională a psihologilor, constituie abatere disciplinară și se sancționează în condițiile legii.(4) Prezenta hotărâre este emisă pentru punerea în aplicare și detalierea prevederilor legii.(5) Prezenta hotărâre intră în vigoare de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I.**Articolul 11**Anexele nr. 1-4 fac parte integrantă din prezenta hotărâre. Președintele Comitetului director al Colegiului Psihologilor din România, Mihai Aniței București, 27 septembrie 2013.

ANEXA 2

(1) Cetățenii beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

(2) Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.

ART. 16

Egalitatea în drepturi

(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități.

(4) În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale.

ART. 17

Cetățenii români în străinătate

Cetățenii români se bucură în străinătate de protecția statului român și trebuie să-și îndeplinească obligațiile, cu excepția acelor care nu sunt compatibile cu absența lor din țară.

ART. 18

Cetățenii străini și apatrizii

(1) Cetățenii străini și apatrizii care locuiesc în România se bucură de protecția generală a persoanelor și a averilor, garantată de Constituție și de alte legi.

(2) Dreptul de azil se acordă și se retrage în condițiile legii, cu respectarea tratatelor și a convențiilor internaționale la care România este parte.

ART. 19

Extrădarea și expulzarea

(1) Cetățeanul român nu poate fi extrădat sau expulzat din România.

(2) Prin derogare de la prevederile alineatului (1), cetățenii români pot fi extrădați în baza convențiilor internaționale la care România este parte, în condițiile legii și pe bază de reciprocitate.

(3) Cetățenii străini și apatrizii pot fi extrădați numai în baza unei convenții internaționale sau în condiții de reciprocitate.

(4) Expulzarea sau extrădarea se hotărăște de justiție.

ART. 20

Tratatele internaționale privind drepturile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne contin dispoziții mai favorabile.

ART. 21

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept.

(3) Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

(4) Jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative și gratuite.

CAP. 2

Drepturile și libertățile fundamentale

ART. 22

Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

(1) Dreptul la viață, precum și dreptul la integritate fizică și psihică ale persoanei sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi supus torturii și nici unui fel de pedeapsă sau de tratament inuman ori degradant.

(3) Pedeapsa cu moartea este interzisă.

ART. 23

Libertatea individuală

1/4

ART. 33

Accesul la cultură

- (1) Accesul la cultură este garantat, în condițiile legii.
- (2) Libertatea persoanei de a-și dezvolta spiritualitatea și de a accede la valorile culturii naționale și universale nu poate fi îngrădită.
- (3) Statul trebuie să asigure păstrarea identității spirituale, sprijinirea culturii naționale, stimularea artelor, protejarea și conservarea moștenirii culturale, dezvoltarea creativității contemporane, promovarea valorilor culturale și artistice ale României în lume.

ART. 34

Dreptul la ocrotirea sănătății

- (1) Dreptul la ocrotirea sănătății este garantat.
- (2) Statul este obligat să ia măsuri pentru asigurarea igienei și a sănătății publice.
- (3) Organizarea asistenței medicale și a sistemului de asigurări sociale pentru boală, accidente, maternitate și recuperare, controlul exercitării profesiilor medicale și a activităților paramedicale, precum și alte măsuri de protecție a sănătății fizice și mentale a persoanei se stabilesc potrivit legii.

ART. 35

Dreptul la mediu sănătos

- (1) Statul recunoaște dreptul oricărei persoane la un mediu inconjurător sănătos și echilibrat ecologic.
- (2) Statul asigură cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept.
- (3) Persoanele fizice și juridice au îndatorirea de a proteja și a ameliora mediul inconjurător.

ART. 36

Dreptul de vot

- (1) Cetățenii au drept de vot de la vârsta de 18 ani, impliniți până în ziua alegerilor inclusiv.
- (2) Nu au drept de vot debilii sau alienații mintal, puși sub interdicție, și nici persoanele condamnate, prin hotărâre judecătorească definitivă, la pierderea drepturilor electorale.

ART. 37

Dreptul de a fi ales

- (1) Au dreptul de a fi aleși cetățenii cu drept de vot care îndeplinesc condițiile prevăzute în articolul 16 alineatul (3), dacă nu le este interzisă asocierea în partide politice, potrivit articolului 40 alineatul (3).
- (2) Candidații trebuie să fi impliniți, până în ziua alegerilor inclusiv, vârsta de cel puțin 23 de ani pentru a fi aleși în Camera Deputaților sau în organele administrației publice locale, vârsta de cel puțin 33 de ani pentru a fi aleși în Senat și vârsta de cel puțin 35 de ani pentru a fi aleși în funcția de Președinte al României.

ART. 38

Dreptul de a fi ales în Parlamentul European

În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii români au dreptul de a alege și de a fi aleși în Parlamentul European.

ART. 39

Libertatea întrunirilor

Mitingurile, demonstrațiile, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere și se pot organiza și desfășura numai în mod pasnic, fără nici un fel de arme.

ART. 40

Dreptul de asociere

- (1) Cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere.
- (2) Partidele sau organizațiile care, prin scopurile ori prin activitatea lor, militează împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept ori a suveranității, a integrității sau a independenței României sunt neconstituționale.
- (3) Nu pot face parte din partide politice judecătorii Curții Constituționale, avocații poporului, magistrații, membrii activi ai armatei, polițiștii și alte categorii de funcționari publici stabilite prin lege organică.

- (4) Asociațiile cu caracter secret sunt interzise.

ART. 41

Munca și protecția socială a muncii

- (1) Dreptul la muncă nu poate fi îngrădit. Alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă este liberă.

ANEXA 2.

(2) Salariatii au dreptul la măsuri de protecție socială. Acestea privesc securitatea și sănătatea salariaților, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim brut pe țară, repausul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții deosebite sau speciale, formarea profesională, precum și alte situații specifice, stabilite prin lege.

(3) Durata normală a zilei de lucru este, în medie, de cel mult 8 ore.

(4) La muncă egală, femeile au salariu egal cu bărbații.

(5) Dreptul la negocieri colective în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective sunt garantate.

ART. 42

Interzicerea muncii fortate

(1) Munca forțată este interzisă.

(2) Nu constituie muncă forțată:

a) activitățile pentru îndeplinirea îndatoririlor militare, precum și cele desfășurate, potrivit legii, în locul acestora, din motive religioase sau de conștiință;

b) munca unei persoane condamnate, prestată în condiții normale, în perioada de detenție sau de libertate condiționată;

c) prestațiile impuse în situația creată de calamități ori de alt pericol, precum și cele care fac parte din obligațiile civile normale stabilite de lege.

ART. 43

Dreptul la grevă

(1) Salariatii au dreptul la grevă pentru apărarea intereselor profesionale, economice și sociale.

(2) Legea stabilește condițiile și limitele exercitării acestui drept, precum și garanțiile necesare asigurării serviciilor esențiale pentru societate.

ART. 44

Dreptul de proprietate privată

(1) Dreptul de proprietate, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate. Continutul și limitele acestor drepturi sunt stabilite de lege.

(2) Proprietatea privată este garantată și ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular. Cetățenii străini și apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate privată asupra terenurilor numai în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană și din alte tratate internaționale la care România este parte, pe bază de reciprocitate, în condițiile prevăzute prin lege organică, precum și prin moștenire legală.

(3) Nimic nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu deapăn și prealabilă despăgubire.

(4) Sunt interzise nationalizarea sau orice alte măsuri de trecere silită în proprietate publică a unor bunuri pe baza apartenenței sociale, etnice, religioase, politice sau de altă natură discriminatorie a titularilor.

(5) Pentru lucrări de interes general, autoritatea publică poate folosi subsolul oricărei proprietăți imobiliare, cu obligația de a despăgubi proprietarul pentru daunele aduse solului, plantațiilor sau construcțiilor, precum și pentru alte daune imputabile autorității.

(6) Despăgubirile prevăzute în alineatele (3) și (5) se stabilesc de comun acord cu proprietarul sau, în caz de divergență, prin justiție.

(7) Dreptul de proprietate obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii sau obiceiului, revin proprietarului.

(8) Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(9) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

ART. 45

Libertatea economică

Accesul liber al persoanei la o activitate economică, liberă inițiativă și exercitarea acestora în condițiile legii sunt garantate.

ART. 46

Dreptul la moștenire

Dreptul la moștenire este garantat.

ART. 47

Nivelul de trai

(1) Statul este obligat să ia măsuri de dezvoltare economică și de protecție socială, de natură să asigure cetățenilor un nivel de trai decent.

ANEXA 2

(2) Cetățenii au dreptul la pensie, la concediu de maternitate plătit, la asistență medicală în unitățile sanitare de stat, la ajutor de somaj și la alte forme de asigurări sociale publice sau private, prevăzute de lege. Cetățenii au dreptul și la măsuri de asistență socială, potrivit legii.

ART. 48

Familia

(1) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.

(2) Condițiile de încheiere, de desfacere și de nulitate a căsătoriei se stabilesc prin lege. Căsătoria religioasă poate fi celebrată numai după căsătoria civilă.

(3) Copiii din afara căsătoriei sunt egali în fața legii cu cei din căsătorie.

ART. 49

Protecția copiilor și a tinerilor

(1) Copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor.

(2) Statul acordă alocații pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copilului bolnav ori cu handicap. Alte forme de protecție socială a copiilor și a tinerilor se stabilesc prin lege.

(3) Exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dăuna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală sunt interzise.

(4) Minorii sub vârsta de 15 ani nu pot fi angajați ca salariați.

(5) Autoritățile publice au obligația să contribuie la asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a tinerilor la viața politică, socială, economică, culturală și sportivă a țării.

ART. 50

Protecția persoanelor cu handicap

Persoanele cu handicap se bucură de protecție specială. Statul asigură realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor.

ART. 51

Dreptul de petiționare

(1) Cetățenii au dreptul să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor.

(2) Organizațiile legal constituite au dreptul să adreseze petiții exclusiv în numele colectivelor pe care le reprezintă.

(3) Exercițierea dreptului de petiționare este scutită de taxă.

(4) Autoritățile publice au obligația să răspundă la petiții în termenele și în condițiile stabilite potrivit legii.

ART. 52

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

(1) Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Condițiile și limitele exercitării acestui drept se stabilesc prin lege organică.

(3) Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii și nu înlătură răspunderea magistratilor care și-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență.

ART. 53

Restrângerea exercitiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.

(2) Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății.

CAP. 3

Îndatoririle fundamentale

ANEXA 3.

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

- **Preambul**
- **Titlul I: Demnitatea**
- **PRINCIPII FUNDAMENTALE**
- **Titlul III: Egalitatea**
- **Titlul IV: Solidaritatea**
- **Titlul V: Drepturile cetățenilor**
- **Titlul VI: Justitia**
- **Titlul VII: Dispoziții generale**

Articolul 17 - Dreptul de proprietate

(1) Orice persoană are dreptul de a deține în proprietate, de a folosi, de a dispune și de a lăsa moștenire bunurile pe care le-a dobândit în mod legal. Nimeni nu poate fi lipsit de bunurile sale decât pentru o cauză de utilitate publică, în cazurile și condițiile prevăzute de lege și în schimbul unei despăgubiri juste acordate în timp util pentru pierderea pe care a suferit-o. Folosința bunurilor poate fi reglementată prin lege în limitele impuse de interesul general.

(2) Proprietatea intelectuală este protejată.

ANEXA 4

LEGE nr. 46 din 21 ianuarie 2003 drepturilor pacientului

EMITENT

• PARLAMENTUL

Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 51 din 29 ianuarie 2003

Parlamentul României adopta prezenta lege. **Capitolul I Dispoziții generale** **Articolul 1** În sensul prezentei legi: **a)** prin pacient se înțelege persoana sanatoasa sau bolnava care utilizează serviciile de sănătate; **b)** prin discriminare se înțelege distincția care se face între persoane aflate în situații similare pe baza rasei, sexului, vârstei, apartenenței etnice, originii naționale sau sociale, religiei, opțiunilor politice sau antipatiei personale; **c)** prin îngrijiri de sănătate se înțelege serviciile medicale, serviciile comunitare și serviciile conexe actului medical; **d)** prin intervenție medicală se înțelege orice examinare, tratament sau alt act medical în scop de diagnostic preventiv, terapeutic ori de reabilitare; **e)** prin îngrijiri terminale se înțelege îngrijirile acordate unui pacient cu mijloacele de tratament disponibile, atunci când nu mai este posibilă îmbunătățirea prognozei fatale a stării de boala, precum și îngrijirile acordate în apropierea decesului. **Articolul 2** Pacientii au dreptul la îngrijiri medicale de cea mai înalta calitate de care societatea dispune, în conformitate cu resursele umane, financiare și materiale. **Articolul 3** Pacientul are dreptul de a fi respectat ca persoana umană, fără nici o discriminare. **Capitolul II Dreptul pacientului la informația medicală** **Articolul 4** Pacientul are dreptul de a fi informat cu privire la serviciile medicale disponibile, precum și la modul de a le utiliza. **Articolul 5** (1) Pacientul are dreptul de a fi informat asupra identității și statutului profesional al furnizorilor de servicii de sănătate. (2) Pacientul internat are dreptul de a fi informat asupra regulilor și obiceiurilor pe care trebuie să le respecte pe durata spitalizării. **Articolul 6** Pacientul are dreptul de a fi informat asupra stării sale de sănătate, a intervențiilor medicale propuse, a riscurilor potențiale ale fiecărei proceduri, a alternativelor existente la procedurile propuse, inclusiv asupra neefectuării tratamentului și nerespectării recomandărilor medicale, precum și cu privire la date despre diagnostic și prognostic. **Articolul 7** Pacientul are dreptul de a decide dacă mai dorește să fie informat în cazul în care informațiile prezentate de către medic i-ar cauza suferința. **Articolul 8** Informațiile se aduc la cunoștință pacientului într-un limbaj respectuos, clar, cu minimalizarea terminologiei de specialitate. În cazul în care pacientul nu cunoaște limba română, informațiile i se aduc la cunoștință în limba maternă ori într-o limbă pe care o cunoaște sau, după caz, se va căuta o altă formă de comunicare. Dacă pacientul nu este cetățean român, informațiile i se aduc la cunoștință într-o limbă de circulație internațională sau, după caz, se va căuta o altă formă de comunicare. (la 28-07-2017, Articolul 8 din Capitolul II a fost modificat de ARTICOLUL UNIC din LEGEA nr. 191 din 24 iulie 2017, publicată în MONITORUL OFICIAL nr.

1/4

ANEXA 4

593 din 25 iulie 2017) **Articolul 9** Pacientul are dreptul de a cere în mod expres sa nu fie informat și de a alege o alta persoana care sa fie informată în locul sau. **Articolul 10** Rudele și prietenii pacientului pot fi informati despre evoluția investigațiilor, diagnostic și tratament, cu acordul pacientului. **Articolul 11** Pacientul are dreptul de a cere și de a obține o alta opinie medicală. **Articolul 12** Pacientul sau persoana desemnată în mod expres de acesta, conform prevederilor art. 9 și 10, are dreptul să primească, la externare, un rezumat scris al investigațiilor, diagnosticului, tratamentului, îngrijirilor acordate pe perioada spitalizării și, la cerere, o copie a înregistrărilor investigațiilor de înaltă performanță, o singură dată. -----Art. 12 a fost modificat de art. unic din LEGEA nr. 50 din 30 martie 2016 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 247 din 4 aprilie 2016. **Capitolul III Consimțământul pacientului privind intervenția medicală** **Articolul 13** Pacientul are dreptul sa refuze sau sa oprească o intervenție medicală asumându-si, în scris, răspunderea pentru decizia sa; consecințele refuzului sau ale opririi actelor medicale trebuie explicate pacientului. **Articolul 14** Când pacientul nu își poate exprima voința, dar este necesară o intervenție medicală de urgenta, personalul medical are dreptul sa deducă acordul pacientului dintr-o exprimare anterioară a voinței acestuia. **Articolul 15** În cazul în care pacientul necesita o intervenție medicală de urgenta, consimțământul reprezentantului legal nu mai este necesar. **Articolul 16** În cazul în care se cere consimțământul reprezentantului legal, pacientul trebuie sa fie implicat în procesul de luare a deciziei atât cat permite capacitatea lui de înțelegere. **Articolul 17** (1) În cazul în care furnizorii de servicii medicale considera ca intervenția este în interesul pacientului, iar reprezentantul legal refuza sa își dea consimțământul, decizia este declinata unei comisii de arbitraj de specialitate. (2) Comisia de arbitraj este constituită din 3 medici pentru pacientii internati în spitale și din 2 medici pentru pacientii din ambulator. **Articolul 18** Consimțământul pacientului este obligatoriu pentru recoltarea, păstrarea, folosirea tuturor produselor biologice prelevate din corpul sau, în vederea stabilirii diagnosticului sau a tratamentului cu care acesta este de acord. **Articolul 19** Consimțământul pacientului este obligatoriu în cazul participării sale în învățământul medical clinic și la cercetarea științifică. Nu pot fi folosite pentru cercetare științifică persoanele care nu sunt capabile sa își exprime voința, cu excepția obținerii consimțământului de la reprezentantul legal și dacă cercetarea este făcuta și în interesul pacientului. **Articolul 20** Pacientul nu poate fi fotografiat sau filmat într-o unitate medicală fără consimțământul sau, cu excepția cazurilor în care imaginile sunt necesare diagnosticului sau tratamentului și evitării suspectarii unei culpe medicale. **Capitolul IV Dreptul la confidențialitatea informațiilor și viața privată a pacientului** **Articolul 21** Toate informațiile privind starea pacientului, rezultatele investigațiilor, diagnosticul, prognosticul, tratamentul, datele personale sunt confidențiale chiar și după decesul acestuia. **Articolul 22** Informațiile cu caracter confidențial pot fi furnizate numai în cazul în care pacientul își da consimțământul explicit sau dacă legea o cere în mod expres. **Articolul 23** În cazul

ANEXA 4

în care informațiile sunt necesare altor furnizori de servicii medicale acreditați, implicați în tratamentul pacientului, acordarea consimțământului nu mai este obligatorie. **Articolul 24**(1) Pacientul are acces la datele medicale personale.(2) Pacientul are dreptul de a desemna, printr-un acord consemnat în anexa la foaia de observație clinică generală, o persoană care să aibă acces deplin, atât în timpul vieții pacientului, cât și după decesul pacientului, la informațiile cu caracter confidențial din foaia de observație.(la 06-01-2019, Articolul 24 din Capitolul IV a fost completat de ARTICOLUL UNIC din LEGEA nr. 347 din 27 decembrie 2018, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 3 din 03 ianuarie 2019) **Articolul 25**(1) Orice amestec în viața privată, familială a pacientului este interzis, cu excepția cazurilor în care aceasta imixtiune influențează pozitiv diagnosticul, tratamentul ori îngrijirile acordate și numai cu consimțământul pacientului.(2) Sunt considerate excepții cazurile în care pacientul reprezintă pericol pentru sine sau pentru sănătatea publică. **Capitolul V Drepturile pacientului în domeniul reproducerii** **Articolul 26** Dreptul femeii la viața prevalează în cazul în care sarcina reprezintă un factor de risc major și imediat pentru viața mamei. **Articolul 27** Pacientul are dreptul la informații, educație și servicii necesare dezvoltării unei vieți sexuale normale și sănătății reproducerii, fără nici o discriminare. **Articolul 28**(1) Dreptul femeii de a hotărî dacă sa aibă sau nu copii este garantat, cu excepția cazului prevăzut la art. 26.(2) Pacientul, prin serviciile de sănătate, are dreptul sa aleagă cele mai sigure metode privind sănătatea reproducerii.(3) Orice pacient are dreptul la metode de planificare familială eficiente și lipsite de riscuri. **Capitolul VI Drepturile pacientului la tratament și îngrijiri medicale** **Articolul 29**(1) În cazul în care furnizorii sunt obligați sa recurgă la selectarea pacienților pentru anumite tipuri de tratament care sunt disponibile în număr limitat, selectarea se face numai pe baza criteriilor medicale.(2) Criteriile medicale privind selectarea pacienților pentru anumite tipuri de tratament se elaborează de către Ministerul Sănătății și Familiei în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi și se aduc la cunoștința publicului. **Articolul 30**(1) Intervențiile medicale asupra pacientului se pot efectua numai dacă există condițiile de dotare necesare și personal acreditat.(2) Se exceptează de la prevederile alin. (1) cazurile de urgență apărute în situații extreme. **Articolul 31** Pacientul are dreptul la îngrijiri terminale pentru a putea muri în demnitate. **Articolul 32** Pacientul poate beneficia de sprijinul familiei, al prietenilor, de suport spiritual, material și de sfaturi pe tot parcursul îngrijirilor medicale. La solicitarea pacientului, în măsura posibilităților, mediul de îngrijire și tratament va fi creat cât mai aproape de cel familial. **Articolul 33** Pacientul internat are dreptul și la servicii medicale acordate de către un medic acreditat din afară spitalului. **Articolul 34**(1) Personalul medical sau nemedical din unitățile sanitare nu are dreptul sa supună pacientul nici unei forme de presiune pentru a-l determina pe acesta sa îl recompenseze altfel decât prevăd reglementările de plata legale din cadrul unității respective.(2) Pacientul poate oferi angajaților sau unității unde a fost

ANEXA 4.

îngrijit plăți suplimentare sau donații, cu respectarea legii. **Articolul 35**(1) Pacientul are dreptul la îngrijiri medicale continue până la ameliorarea stării sale de sănătate sau până la vindecare.(2) Continuitatea îngrijirilor se asigură prin colaborarea și parteneriatul dintre diferitele unități medicale publice și nepublice, spitalicești și ambulatorii, de specialitate sau de medicina generală, oferite de medici, cadre medii sau de alt personal calificat. După externare pacientii au dreptul la serviciile comunitare disponibile. **Articolul 36**Pacientul are dreptul să beneficieze de asistența medicală de urgență, de asistența stomatologică de urgență și de servicii farmaceutice, în program continuu. **Capitolul VII Sancțiuni** **Articolul 37**Nerespectarea de către personalul medicosanitar a confidențialității datelor despre pacient și a confidențialității actului medical, precum și a celorlalte drepturi ale pacientului prevăzute în prezenta lege atrage, după caz, răspunderea disciplinară, contravențională sau penală, conform prevederilor legale. **Capitolul VIII Dispoziții tranzitorii și finale** **Articolul 38**(1) Autoritățile sanitare dau publicității, anual, rapoarte asupra respectării drepturilor pacientului, în care se compară situațiile din diferite regiuni ale țării, precum și situația existentă cu una optimă.(2) Furnizorii de servicii medicale sunt obligați să afișeze la loc vizibil standardele proprii în conformitate cu normele de aplicare a legii.(3) În termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Ministerul Sănătății și Familiei elaborează normele de aplicare a acesteia, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. **Articolul 39**Prezenta lege intră în vigoare la 30 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I. **Articolul 40**La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă art. 78, 108 și 124 din Legea nr. 3/1978 privind asigurarea sănătății populației, publicată în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 54 din 10 iulie 1978, precum și orice alte dispoziții contrare. Această lege a fost adoptată de Senat în ședința din 19 decembrie 2002, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constituția României.

PREȘEDINTELE

SENATULUI

NICOLAE VACAROIU Această lege a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din 19 decembrie 2002, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constituția României.

P.

PREȘEDINTELE

CAMEREI

DEPUTAȚILOR,

VIOREL HREBENCIUC București, 21 ianuarie 2003. Nr. 46.-----